

Lerums kommun
Sektor samhällsbyggnad
Planenheten
443 80 LERUM

Lerums Naturskyddsförenings synpunkter på detaljplaneförslag för bostäder vid Sandbäcksvägen diariern SBN 23:24 och bostäder norr om Bråta Broväg diariern SBN 23:25.

Lerums Naturskyddsförening (LNF) har tagit del av underrättelser i rubricerade ärende 2024-07-10 resp. 2024-05-13 med bilagor. Representanter för LNF deltog även i samrådsmöten 2024-08-20 resp 2024-08-28.

LNF avstyrker förslaget SBN 23:25 och anser att den planerade byggnationens potentiellt negativa påverkan på områdets natur- och kulturmiljövärden i denna detaljplan är alltför stor. Både planprogrammet och ÖP2022 lyfter områdets höga natur-, rekreations- och kulturvärden och närheten till Natura2000-området Aspens station. Stora Bråta tillsammans med västra delen av Lilla Bråta har redan i nuläget en ansträngd trafiksituation som kommer förvärras om nytt bostadsbestånd tillåts byggas enligt föreslagen detaljplan. Förslaget redovisar heller inte på ett trovärdigt sätt hur området skall kunna få en ur bullersynpunkt acceptabel boendemiljö! LNF kan dock acceptera detaljplaneförslaget SBN 23:24 förutsatt att stor hänsyn till natur-, miljö och kulturaspekter tas.

Bakgrund

LNF har tidigare 2014 och 2015 till kommunens planenhet lämnat synpunkter på ett sammanhållet planprogram som antogs av Lerums kommunstyrelse i augusti 2015. Sammanfattningsvis ansåg LNF då att endast alternativet med en grupp nya bostäder utmed Norra Sandbäcksvägen var acceptabelt ur miljö- och naturvårdssynpunkt. Fr.a. med hänsyn till bullerstörningar från E20 ansåg LNF att exploateringen av "Bråta Gårdstomt" borde utgå som bostadsområde men även ut trafikpåverkanssynpunkt.

Sammanfattning

LNF anser att det nu presenterade programmet i flera avseenden framstår som illa genomarbetat. LNF motsätter sig inte ny bebyggelse, förbättrade transportvägar och förbättrade VA-förhållanden, men LNF vill särskilt framhålla följande synpunkter. Lerums kommuns av kommunstyrelsen 2015 fastställda planprogram pekar ut två olika tänkbara områden för exploatering av ny gruppbebyggelse i Stora Bråta nämligen området strax norr om Bråta Broväg samt ett område nära Montessoriskolan utmed Sandbäcksvägen. Förutom dessa föreslogs ett mindre antal "lucktomter" i huvudsak på kommunens egen mark som möjlig för nybyggnation av enskilda villor som enligt planprogrammets intentioner skulle harmoniera med den äldre kulturbärande bebyggelsen i Stora Bråta.

Detaljplanesamråden

Samråd för både "Gårdstomten" Norr om Bråta Broväg och Skogssällskapets tilltänkta husgrupp utmed Sandbäcksvägen är nu pågående efter tio år av framtagande av de olika underlag som behövs för att respektive detaljplan ev. skall kunna fastställas. Två olika offentliga möten har hållits, ett för respektive område vid olika tillfällen i augusti 2024. Deadline för synpunkter är två olika tidpunkter men med ett par veckors mellanrum. LNF anser att det har varit en stor nackdel med detta förfarande och vi anser att det åtminstone borde vara samma datum för inlämnande av synpunkter eftersom planerna i mångt och mycket "hänger ihop", Detta speciellt m.a.p. trafikfrågor med tillhörande förslag på lösningar och dessutom på de för området viktiga kulturmiljöaspekterna.

Väg- och trafikfrågor:

Vägsystemet i området är inte anpassat för vare sig befintlig eller ännu viktigare - en i framtiden förväntad tredubbling av trafiken - vilket kommer att bli effekten av om mer än de ytterligare i detaljplanerna föreslagna bostäderna tillkommer. De flesta vägarna i Stora Bråta är smala, krokiga och branta, vilket gör att utrymmet för ökad trafik är mycket begränsat. Ökad trafik i Stora Bråta ger dessutom ökad trafikfara och trängselproblem. En möjlighet (som dock förkastats) att förbättra förhållandena för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse är att anlägga en ny tillfartsväg längs östra kanten av det långsträckta, uppodlade området i centrala delen av Stora Bråta. Från denna nya tillfartsväg kan dessutom anläggas förbättrade tillfarter till bebyggelsen öster om det uppodlade området som i nuläget har mycket branta anslutningar till Stora Bråtavägen.

Stora Bråtas "huvudleder"

Möjligheten för Stora Bråta att kunna svälja mer genomfartstrafik är begränsad och huvudanslutningen av Bråta Gårdstomts trafik mot Bråta Broväg är svår och de båda trafikflödesriktningarna mot Lilla Bråta över motorvägsbron alternativt ned mot Montessoriskolan mot Jonseredsvägen får anses mycket svåra att utveckla på ett bra och trafiksäkert sätt. I nuläget är Svartålidens den "trafikled" som är hårdast belastad i och med att Aspen Montessori-skolan använder denna för personal och för till- och frånresande elever. Planförslaget föreslår en breddning av Svartålidens men LNF förutser stora svårigheter med breddåtgärder eftersom marken är skredkänslig. Det förtjänar i sammanhanget att påpekas att Sveriges genom tiderna största järnvägsras skedde på platsen 14 juni 1913 då hela banvallen försvann ner i Aspen - på ett avstånd av mindre än 100m från Svartålidens. För att stabilisera marken planterades snabbväxande och storvuxen svartpoppel som vid breddning av vägen troligen måste fällas närmast vägen. I nuläget är Svartålidens grusbelagd men en stark önskan från boende i området är att den asfalteras och förses med vägbelysning vilket skulle kunna tillgodoses om kommunen tar över huvudmannaskap för vägen. Kommunalt huvudmannaskap diskuterades för övrigt i samband med att områdets planprogram tillkom 2015.

Förorenad mark

Det kan finnas föroreningar i marken efter bl.a. en gammal bilverkstad som låg i slutningen ner mot motorvägen på Bråta Gårdstomt som troligen måste saneras. Stora mängder av gammal bilskrot tillsammans med annat skräp är tydligt synliga över markytan där och en hel del är troligen nedgrävt eller överväxt och risken finns alltså att det förekommer oljor och andra föroreningar i marken, vilket bör undersökas. En stor gammal (men inaktiv) infiltrationsanläggning för enskilda avlopp finns även kvar i marken på Bråta Gårdstomtområdet. Denna måste saneras eftersom avrinningen får infiltrationen dränera rakt ned i Natura2000-området.

Gång- och cykeltrafik lokalt

Utredningsområdet i de två detaljplanernas underlag som nu är ute på samråd visar i nuläget inte någon välfungerande infrastruktur för gående och cykeltrafik. Vägarna är smala med skymd sikt på många ställen och speciellt vid korsning och färdsl utmed Jonseredsvägen för att nå Aspen Station är det i nuläget en helt oacceptabel trafiksäkerhet. Redan i nuläget borde bättre GCM-nät anläggas och om det dessutom enligt föreslagna detaljplaner tillkommer ytterligare ett hundratal bostäder måste utveckling av GCM-nätet prioriteras. De av Sweco i trafikutredningen föreslagna åtgärderna är helt otillräckliga. I synnerhet tanken att utmed den trånga och branta Lilla Bråtavägsbacken lägga en smal "GCM-fil" finner vi helt oacceptabelt. Det är oklart hur kommunen har tänkt kring detta. En planerad gång- och cykelbana utefter Jonseredsvägen som omnämndes i det 2015 antagna Planprogrammet för Stora Bråta var positivt ur cykelpendlings- och trafiksäkerhetssynpunkt medan de nu av Sweco föreslagna GCM-stråken och trafikpassningarna inte uppfyller moderna krav ur trafiksäkerhetshänseende.

Cykeltrafik regionalt

Det av Göteborgsregionen igångsatta arbetet med att få till ett regionalt cykelstråk med goda cykelpendlingsmöjligheter mellan Alingsås och Göteborg syns det ingen anpassning till i detaljplaneförslagen. Enligt LNF måste lokala GCM-nätet i Stora Bråta samordnas med föreslagna exploateringsprojekt i Stora Bråta liksom med Lerum och även regionalt med en helhetssyn. Det utreds redan i andra sammanhang av Trafikverket en separat GC-bana mellan Aspen och Jonsered stationer. Detta måste alltså samordnas, och borde naturligtvis finnas prioriterat i detaljsamrådsunderlaget.

Bostadsområdenas lägen - Bråta Gårdstomt norr Bråta Broväg

I exploateringsområdet norr om Bråta Broväg har nya (i förhållande till ursprunglig plan) flerfamiljsbostäder tillkommit utmed Korpåsliden i detaljplansförslaget. Dessa tomter blir mycket branta i österläge mot E20 och ligger dessutom i mark med höga naturvärden med flera stora och gamla träd. Om området Bråta Gårdstomt ska bebyggas måste bulleråtgärder på E20 i form av vall/mur/plank uppföras, eftersom väg ljudet kommer att vara mycket högt, speciellt i rusningstid morgon/eftermiddag. Det räcker enligt LNF inte med de bulleråtgärder som konsulten Efterklang/AFRY föreslagit.

Natura 2000 och NVI

Föreslagen bebyggelse ligger i ett område som i kommunens naturvårdsinventering betecknas med "Mycket högt" och "högt naturvärde", vilket även syns på kommunens gamla naturvärdeskartor. Att tillåta bebyggelse på mark av sådan naturvärdesklassning kan knappast motiveras när mer lämpliga områden finns att bygga på. Både planprogrammet och ÖP2022 lyfter områdets höga natur-, rekreations- och kulturvärden och närheten till Natura2000-området Aspens station. ÖP2022 anger bland annat att "en utveckling behöver föregås av inventering och studier för att avgöra vilka anpassningar som kan krävas för att miljön inte ska skadas eller ge upphov till indirekt påverkan på Natura 2000-området Aspens station". Även områdets stora lövträd lyfts fram som viktiga att skydda och beakta vid en kommande exploatering.

Naturvärdesinventeringen, NVI som gjorts av bl.a. Melica anser LNF är utförlig och visar på ett relevant sätt områdets naturvärden. Det är viktigt att påpeka att där föreslagna åtgärder kommer att utföras.

Bostadsområdenas lägen - Skogssällskapet utmed Sandbäcksvägen

Området bortanför skolan utmed Sandbäcksvägen anser LNF acceptabelt ur naturskyddssynpunkt, men tveksamt ur bullersynpunkt. Inkräktandet på jordbruksmark kan accepteras, eftersom det är fråga om igenväxande betesmark. Om området ska bebyggas borde bulleråtgärder på E20 i form av vall/mur/plank uppföras, eftersom väg ljudet kommer att vara mycket högt över gärdet, speciellt i rusningstid morgon/eftermiddag. Det räcker enligt LNF inte med de bulleråtgärder som konsulten Efterklang/AFRY föreslagit. Om bulleråtgärder utmed E20 görs vid området vid Sandbäcksvägen kommer dessutom den i dagsläget mycket bullerstörda skolmiljön på Montessoriskolan att förbättras.

Samlad Detaljplan för hela Stora Bråta

LNF anser sammantaget att kommunen ska ta ett samlat grepp för hela området Stora Bråta genom en samlad detaljplan som reglerar hur exploatering ska ske för att inte skada natur- och kulturmiljövärden, hur trafik- och bullersituationen ska lösas och hur områdets karaktär, värden och kvalitéer bevaras och tillgodoses på bästa sätt! Det saknas områdesbestämmelser eller en samlad detaljplan för området vilket LNF anser borde tas fram av Lerums kommun innan denna stora exploatering sker. Behovet av områdesbestämmelser ökar också utifrån att Stora Bråta numer är klassat som tätort enligt ÖP 2022. LNF anser därför att kommunen behöver upprätta EN detaljplan för hela Stora Bråta.alternativt områdesbestämmelser.

Lerums nya Lokaliseringsutredning

Den samlade bebyggelsens lämplighet och utformning behöver bedömas i ett sammanhang. Den nya Lokaliseringsutredningen som inbegriper Stora Bråta pekar inte ut aktuellt område som lämpligt för byggnation utan lämnar det onämnt, vilket LNF anser behöver förklaras.

Lerum 2024-09-18

Stefan Larsson
v.ordf. Lerums Naturskyddsförening

Bo Nilsson
sekreterare, Lerums Naturskyddsförening
